

Libertina, fenomen kazališta u nastavcima

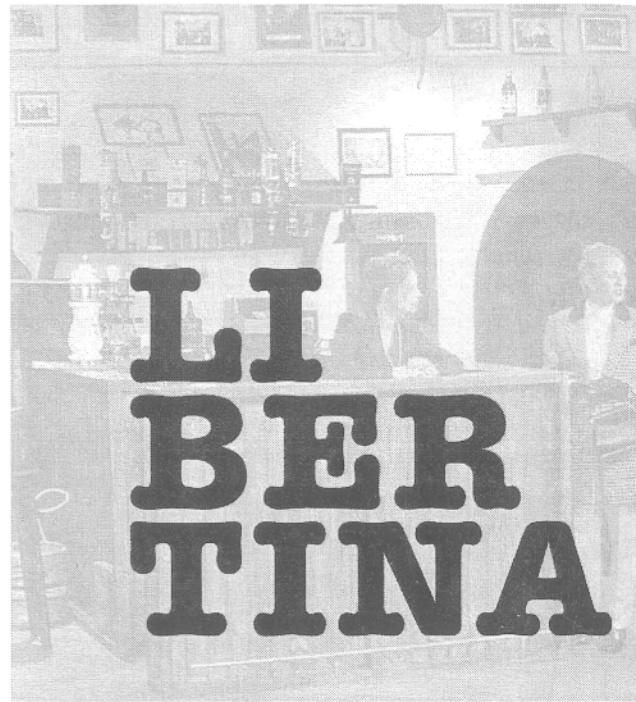
Jovica Popović

Matko Sršen, *Libertina 1, 2, 3...*

Kazalište Marina Držića Dubrovnik

Redatelji: Matko Sršen (1), Ante Vlahinić i Matko Sršen (2), Mladen Vukić (3)

Kada mi je Matko Sršen, prije više godina, govorio o tome kako je, na inicijativu ravnatelja Kazališta Marina Držića Marina Gozzea, počeo pisati *sapunicu* (baš je tako rekao) u nastavcima za dubrovačko kazalište, bio sam vrlo sumnjičav. Tada, doduše, nisam htio raspravljati o onome što sam odmah promislio: različitosti tehnologija televizije kao domaćina žanra sapunice i kazališta, različitim mogućnostima bogatih producentskih televizijskih kuća i siromašnog dubrovačkog kazališta i, dakako, različitoj publici. Pročitavši prva dva nastavka serijala *Titanic* i *Šporku kanastu* intimno sam podržao projekt jer su Sršenovi tekstovi nosili nešto od atmosfere u Dubrovniku devedesetih godina, ali i nešto od mentaliteta stanovnika ovog grada općenito. No, sve do prvih reakcija publike pitao sam se zašto to ne bi bila dva čina jedne dobre komedije koja bi završila u nekakvom trećem činu (tada *Slanje u tličina* još nije bilo napisano). Ta reakcija publike, pomalo naivno zanimanje za buduća događanja serijala, potpuno prihvaćanje likova, ne kao sudionika nekog cjelovitog i završenog događaja nego kao sudionika života koji se odvija stalno i neprekinuto, tu odmah pored njih i danas, upućuje na zaključak da se s dramskim humorističnim serijalom *Libertina* događa nešto barem za moje kazališno iskustvo vrlo zanimljivi-

vo pa i vrlo neobično. Radi se tu, vjerojatno, o nekoj vrsti redukcije, pojednostavljenja kazališnog iskustva ovog grada.

Pitanje 1:

ZAŠTO (JE BIO POTREBAN) HUMORISTIČNI KAZALIŠNI SERIJAL?

Kazališni kritičar Petar Brečić je u jednoj svojoj dramaturškoj zabilješci o Držićevu *Arkulinu* (koju je redatelj Ivica Kunčević koristio u postavljanju ovog Držićeva djela poslije Brečićeve smrti) napisao da likovi u Držiću počinju glumiti uvijek kada istina, odnosno situacija na sceni, za njih postane nepodnošljiva.

Fenomen kazališta u nastavcima Fenomen kazališta u nastavcima

Prisjetimo se u potvrdu ove Brečićeve tvrdnje poznate scene iz *Dunda Maroja* kada Maro počinje glumiti da ne poznaje oca i malo kasnije obrnuto, kad otac glumi da ne poznaje sina.

Razmišljajući o fenomenu *Libertine* čini mi se da to nije samo jedna pronicljiva Brečićeva istina o dijelu sustava genijalne Držićeve dramaturgije već i naznaka jedne bitne odrednice sustava društvenog funkcioniranja kazališta uopće. Kada dijelovi stvarnosti i istina postanu nepodnošljivi, neugodno je pa i nepristojno o njima govoriti. Treba ih pretočiti u kazalište. Tamo se, naime, stvarnost i istina, ma kako zatrašujući bili, pokazuju u podnošljivoj formi fikcije. Gledajući sebe u ogledalu pozornice naravno da ne moramo pristati na mogućnost da je to naš sin *koji čini nas se ne prepoznat* jer su to tek neke lutke na koncima koje u rukama drži mašta pisca stvarajući svijet izvan realnosti gotovo nasuprot društvu iz kojega dolazimo mi, publika, zaronjeni u spasonosni mrak gledališta. Možemo se smijati glumcima do mile volje, rugati se i plakati, jer ogledalo ima grešku - ne prikazuje nas. Mislim da svaki dobar pisac u trenutku kada njegova spoznaja stvarnosti postane nepodnošljiva počinje glumiti kao što glume Držićevi likovi, počinje pretakati tu spoznaju u fiktivni svijet literature, odnosno pozornice. Upravo zato kazalište u svojoj cjelini jest važan društveni subjekt. To je mjesto na kojem sve nepodnošljive stvari mogu biti prikazane na podnošljiv način.

KAZALIŠTE MARINA DRŽIĆA
DUBROVNIK
sezona 2000./2001.

Teatar Bursa

Matko Sršen

LIBERTINA

DUBROVAČKI SERIJAL - KAZALIŠNA SAPUNICA

I. epizoda

TITANIC

hrvatska i svjetska praizvedba
srijeda, 25. listopada 2000.

Odgovor 1:

U LIBERTINI, ZVALI JE SAPUNICOM ILI SERIJALOM, DUBROVAČKA PUBLIKA PREPOZNALA JE, ČINI SE, UPRAVO TAKVO MJESTO.

Pitanje 2:

ZAŠTO SE TA KAZALIŠNA SAPUNICA PRVI PUT DOGODILA BAŠ U DUBROVNIKU A NE NEGDJE DRUGDJE U BIJELOME SVIJETU?

Dubrovnik je poput lijepog Narcisa zaljubljen u svoj odraz, samo ne u vodi, odnosno u moru,

Libertina fenomen kazališta u nastavcima

nego u kazalištu. Postoje, eto, takvi gradovi pa čak i civilizacije (sjetimo se samo antičke Grčke). Kroz čitavu povijest Dubrovnika baš kazalište je bilo jedno od osnovnih društvenih žarišta. Uostalom, najvredniji dio književne baštine ovog grada upravo je nastao kao drama ili komedija. Veteranović, Držić, Vojnović i drugi dubrovački pisci stvorili su (da parafraziramo naslov knjige opet Petra Brečića) *okvir za ogledalo* i ostavili ga nama da danas kroz taj starinski okvir možemo vidjeti naš odraz u ovom trenutku. Sršen je izravni baštinik te tradicije okvira.

U svom sjajnom eseju "Pometovim tragom", u kojem pokušava odgovoriti na pitanje zašto je rekonstruirao u cijelosti izgubljenog Držićevog *Pometa*, Sršen gotovo da je ustvrdio kako se

Držićeva dramaturgija odvija više u gledalištu negoli na pozornici. On zna - nema ogledala koje odražava prošlost pa tako ni kazališta. Kroz *Suzanu čistu*, *Dunda Maroja* ili *Dubrovačku trilogiju* u kazalištu ne gledamo prošla vremena nego nas same skrivene u zaštitničkoj tami gledališta. Ta skrivenost iza zavjese mraka pruža nam mogućnost da bez srama i bahatosti vidimo sebe onakvima kakvi jesmo. Sršen *Libertinom* naprosto poručuje svojim sugrađanima: budite Narcis kao i ovaj vaš grad! Ako vam je dosta tiska, vijesti i Dnevnika i ako vam je dodijalo gledati sebe takvima kakvi izgledate, pođite u kazalište da biste vidjeli kakvi zapravo jeste. Tu su, čini mi se, glavni uzroci nevjerojatnog uspjeha *Libertine*.

Libertina III epizoda *Fina gospođa*, Zoran Pokupec-Pinki, Žuža Egrenyi, Jasna Ančić i Izmira Brautović Snimio: Milo Kovač

Libertina I epizoda *Titanic*, završna scena
Snimio: Milo Kovač

Odgovor 2:

DUBROVNIK JE KAO I VEĆINA GRADOVA NARCIS DAKLE ZALJUBLJEN U SVOJ IZGLLED, SAMO ZA RAZLIKU OD DRUGIH GRADOVA KOJI SVOJ OBOŽAVANI LIK VIDE U JEZERU, MORU, STADIONIMA ILI VLADINIM PALAČAMA, ON SE VOLI OGLEDATI U SVOM KAZALIŠTU.

O samom tekstu nekom drugom prilikom. On je u ova nažalost samo tri izvedena nastavka (napisan je i četvrti) koketirao s melodramom, komedijom, pa možda i pravom dramom. Čini mi se da je, ipak, najjači i najrječitiji kao komedija.

No, fenomen *Libertine*, moramo proširiti i na neka druga značenja. Naime, dogodilo se da su predstave bile rasprodane čim bi se zakazao termin njihove izvedbe, a bilo ih je tridesetak mjesečno (doduše u vrlo malom gledalištu Teatra Burse), stvorila se atmosfera iščekivanja što će koji lik u sljedećem nastavku serijala

učiniti, neki glumci (Žuža Egrenyi, na primjer) vratili su svoju staru popularnost, neki drugi dobili su šansu da je prvi put steknu, i onda je sve stalo. Naprosto prilike nisu dopustile da se put do uspjeha nastavi. Možda bi na prvi pogled netko neupućen za to okrivio ansambl dubrovačkog kazališta. Utisak autora ovih redaka je da se radi o širem i složenijem problemu kulturne infrastrukture grada pa možda i države. Odnos Dubrovnika prema kazalištu naprosto mora biti drugačiji jer je Kazalište Marina Držića bitan dio identiteta ovog grada. Stoga se nadamo da će dogodioine *Libertina* nastaviti svoj život i da će se glumci prema svom gradu odnositi kao Hamlet prema njima; ne prema zaslugama nego daleko, daleko bolje.

Libertina, Frane Perišin, Žuža Egrenyi
Snimio: Milo Kovač